

OPINIA

nățională

Revistă săptămânală de informație, opinie și idei de larg interes național
editată de FUNDATIA "ROMÂNIA DE MÂINE"

100 de ani de la adoptarea Legii Spiru Haret URMAȘII ELOGIAZĂ CTITORUL

Prof.univ.dr.Aurelian BONDREA

Personalitatea constructivă a lui Spiru Haret și-a pus puternic amprenta asupra evoluției școlii românești din prima jumătate a secolului al XX-lea. Contribuția lui la așezarea, organizarea și structurarea învățământului, a influențat direct întreg cursul reformelor școlare după înființarea Marii Uniri din 1918.

Ideea de școală națională avea să-și afirme dimensiunea practică și

semnificația valorică principală atunci când, la sase ani după moartea, în 1912, a lui Spiru Haret, se desăvârșea procesul de făurire a statului național unitar român, se ridică pe o nouă treaptă sarcina organizării și dezvoltării învățământului. În acest sens, în expunerea de motive la „Legea pentru învățământul primar al statului și învățământul normal-primer”, adoptată în 1924, ministrul

instructiunii publice de atunci, dr. C.Angelescu, arăta că, în condițiile în care unirea punea probleme noi pentru toate domeniile de activitate, în ceea ce privește școala erau necesare, pe de o parte, „reforma învățământului potrivit cerințelor moderne și noilor stări și condiții de viață”, iar, pe de altă parte, „unificarea organizării școlare, ca urmare firească a situației create prin Unire”.

(Continuare în pag. 6)

HOTĂRÂREA

Consiliului de conducere al Fundației „România de Mâine” și a Senatului Universității „Spiru Haret” privind constituirea CONSILIULUI ECONOMIC de asigurare a investițiilor necesare pentru construirea COMPLEXULUI UNIVERSITAR SI CULTURAL AL FUNDATIEI „ROMÂNIA DE MÂINE”, pe bază de credite bancare avantajoase și sponsorizări interne și externe.

CONSILIUL ECONOMIC are următoarea componență:

- Președinte:** - Prof.dr.Aurelian Bondrea, președintele Fundației „România de Mâine” și rectorul Universității „Spiru Haret”
- Vicepreședinți:** - Prof.dr.Augustin Gârbea, vicepreședinte al Fundației „România de Mâine” și prorector al Universității „Spiru Haret”
- Prof.dr.Adam Popescu, vicepreședinte al Fundației „România de Mâine” și prorector al Universității „Spiru Haret”
- Prof.dr.Constantin Mecu, secretar general al Fundației „România de Mâine” și prorector al Universității „Spiru Haret”
- Prof.dr.Ion Popescu, prorector al Universității „Spiru Haret”
- Prof.dr.Ilie Văduva, decanul Facultății de Management Financiar Contabil
- Prof.dr.Gheorghe Diaconescu, decanul Facultății de Drept
- Prof.dr.Mircea Boulescu, șeful Catedrei Finanțe-Bănci
- Conf.dr.Aurelian A.Bondrea, decanul Facultății de Marketing și Comerț Exterior și director general al Direcției economico-financiare și de investiții a Fundației „România de Mâine”
- Ioan Breazu, director general al Complexului Universitar și Cultural al Fundației „România de Mâine”
- Ing.Maria Andronie, director general al Complexului tipografic computerizat al Fundației „România de Mâine”
- Prof.dr.Raul Petrescu, consilier al președintelui Fundației „România de Mâine” pentru probleme juridice
- Prof.dr.Valeriu Răpeanu, consilier al președintelui Fundației „România de Mâine” pentru coordonarea activității editoriale
- Prof.dr.Gheorghe Manolescu, titularul disciplinei Monedă și Credit
- Lector dr.Petre Popeangă, titularul disciplinei Control financiar
- Ec.Marin Diaconu, contabil șef al Fundației „România de Mâine”
- Conf.dr.Emil Dinga, consilier al președintelui Fundației „România de Mâine” pentru probleme financiare
- Membri:**
- Secretar:**

ȘEDINȚA COMUNĂ A CONSILIULUI DE CONDUCERE AL FUNDATIEI „ROMÂNIA DE MÂINE“ ȘI A SENATULUI UNIVERSITĂȚII „SPIRU HARET“

Sub conducerea prof. univ. dr. Aurelian Bondrea, președintele Fundației „România de Mâine” și rector al Universității „Spiru Haret“, luni, 16 februarie a.c., a avut loc Ședința comună a Consiliului de conducere al Fundației și Senatului Universității.

Pe ordinea de zi s-au aflat:

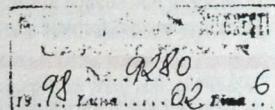
• Discutarea și aprobarea modificărilor la Regulamentul privind activitatea profesională a studenților. Acest document foarte important, ce trebuie să aibă o valabilitate de cel puțin patru ani, va fi publicat în timp util de revista noastră.

• Confirmarea concursurilor de ocupare a unor posturi didactice. Au fost validate peste 60 de posturi de profesor, conferențiar, șef lucrări, lector, asistent, preparator ocupate prin concurs.

• Cu privire la obținerea tuturor aprobărilor necesare pentru începerea construirii Complexului Universitar și Cultural al Fundației „România de Mâine“. S-a luat act de Protocolul încheiat între Primăria Municipiului București și Fundația „România de Mâine” cu privire la punerea în posesie a terenului necesar amplasării edificiilor componente ale Complexului. A fost aprobată constituirea Consiliului Economic de asigurare a investițiilor necesare pentru construirea Complexului. Din Consiliu fac parte 17 personalități.

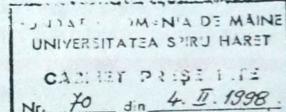
COMPLEXUL UNIVERSITAR SI CULTURAL „ROMÂNIA DE MÂINE“ VA ÎMBOGĂȚI CONFIGURAȚIA BUCUREȘTIULUI UNIVERSITAR

PRIMĂRIA
MUNICIPIULUI BUCUREȘTI



PROTOCOL

FUNDATIA
„ROMÂNIA DE MÂINE”



Încheiat între PRIMĂRIA MUNICIPIULUI BUCUREȘTI, reprezentată de Domnul Viorel Lis, Primarul General al Capitalei, în calitate de deținător-predator, și FUNDATIA „ROMÂNIA DE MÂINE”, reprezentată de Domnul prof.univ.dr. Aurelian Bondrea, Președintele Fundației „România de Mâine”, în calitate de beneficiar-primito.

În conformitate cu prevederile Hotărârii Nr.199 din 27 noiembrie 1997 a Consiliului General al Municipiului București, Primăria Municipiului București a predat un teren în suprafață de 57.282 m.p. Fundației „România de Mâine”, pentru realizarea unui Complex Universitar și Cultural, cu activitate non-profit de interes public, în folosință gratuită pe termen de 99 de ani.

Corpul de teren este amplasat în intravilan și este format din două parcele (A și B). Parcă A este domeniu public și are o suprafață de 32.540 m.p., situată în B-dul Tineretului, în continuare Palatul Copiilor. Parcă B este domeniu privat al Municipiului București și are o suprafață de 24.742 m.p., amplasată în Calea Văcărești și Splaiul Unirii, lângă Podul Mihai Bravu, Sectorul 4. Predarea acestor terenuri este în conformitate cu Planul urbanistic de detaliu și Certificatul de urbanism, anexate la Hotărârea nr. 120/ din 10 iulie 1997 a Consiliului General al Municipiului București, cu Hotărârea nr. 199 din 27 noiembrie 1997 și cu Procesele verbale nr. 2085/1998 și 2086/1998 de identificare, măsurare, granițuire și predare ale comisiilor numite, de comun acord, de către cele două părți.

Prezentul Protocol s-a încheiat astăzi, 4 februarie 1998, dată de la care beneficiarul devine deținătorul suprafetei de teren mai sus arătate, potrivit Hotărârii Consiliului General al Municipiului București, documentație tehnice și proceselor verbale de identificare, măsurare, granițuire și predare a terenului.

Protocolul a fost încheiat în 5 (cinci) exemplare, din care un exemplar revine Primăriei Municipiului București, un exemplar Fundației „România de Mâine” și trei exemplare D.G.A.F.I.

DETINĂTOR-PREDATOR:
PRIMĂRIA MUNICIPIULUI
BUCUREȘTI
PRIMARUL GENERAL AL
MUNICIPIULUI BUCUREȘTI,



BENEFICIAR-PRIMITOR:
FUNDATIA „ROMÂNIA DE MÂINE”

PREȘEDINTE

Prof.univ.dr. Aurelian Bondrea



ȚINUTĂ ACADEMICĂ ȘI SPIRIT NOVATOR

ION COTEAU: GRAMATICĂ, STIINȚICĂ, COMPOZIȚIE
Editura Fundației „România de Mâine“, București, 1997

Prof. univ. dr. Ion TOMA

Profesorul Ion Coteanu a eliberat, de-a lungul exemplarei sale activități științifico-didactice, inițiative, creații și realizările tuturor instituțiilor pe care le-a întemeiat, condus sau sprijinit. Acestea n-au fost puține, nici neînsemnante (menționăm: Academia Română, în cadrul căreia a condus Secția de științe filologice, literatură și arte, precum și Comisia de cultivare a limbii române; Institutul de Lingvistică din București; Facultatea de Litere din cadrul Universității București; Societatea de Științe Filologice). Universitatea „Spiru Haret“, al cărei rector a fost timp de patru ani, i-a încredințat spre publicare două lucrări pe care a reușit să le definească în ultimele luni de viață. Este vorba de a doua ediție a cărții cu titlul **Gramatică, stiințică, compozitie**, apărută recent, și de **Crestomatiu de texte lingvistice**, aflată sub tipar.

Spiritul novator, ce constituie una dintre caracteristicile întregii opere a lui Ion Coteanu, se regăsește din plin și în lucrarea la care ne referim. Ea este, de fapt, concretizarea uneia dintre ideile cele mai drăguțe profesorului, potrivit căreia limba română trebuie să fie prezentată marelui public (și nu numai lui) din perspectiva multiplelor sale valențe comunicative, estompând căt mai mult posibil abordarea teoretică sau complicatele descrierii structurale.

Acest punct de vedere, care își face în prezent tot mai mult loc printre lingviștii preocupăți de cultivarea și didactica limbii, a fost promovat cu consecvență de Ion Coteanu cu mulți ani în urmă (prima ediție a lucrării de față a apărut în 1984, iar **Gramatica de bază**, urmărind același obiectiv într-o manieră diferită, a precedat-o cu doi ani).

Titlul cărții sugerează legătura strânsă dintre cele trei componente tratate de obicei separat (mai ales căt privește raporturile gramaticii cu celelalte două domenii). Lucrarea confirmă această presupunere, atât prin intenții („Din gramatică izvorășășădăr - spune autorul în **Introducere** - nu numai propoziții, fraze și figuri de stil, ci și compunerii sau compozitiile“), cât și prin conținut și structură. Construcția grammaticală este privită „ca mijloc de producere concretă a propozițiilor, frazelor și compunerilor“ și este operaționalizată ca atare. Pentru a nu fetișiza terminologia, care „devine în unele faze ale învățării mecanismului grammatical o adevarată obsesie“, și a facilita consultarea lucrării, noțiunile au fost așezate în ordine alfabetică. Fără a fi un dicționar (cel puțin pentru că nu se concentrează

materia în tipare fixe, nu se folosesc scheme și semne redacționale de gen, păstrându-se intactă fluența expunerii), lucrarea devine astfel un instrument modern de informare pentru cei mai puțin inițiați (îndeosebi pentru studenți și elevi) și o sursă de documentare, la nevoie, pentru profesori, ziaristi, juriști sau alte categorii de specialiști ai comunicării. Iar când un asemenea instrument este elaborat de o autoritate științifică și didactică (fapt care, din păcate, se întâmplă rar la noi), el nu poate fi decât o izbândă.

Ca mod de abordare, se îmbină demersul analitic asupra faptelor („Spre a și cum este alcătuitor o nucă, trebuie să-o spargi“, spune plastic autorul) cu sinteza, o atenție deosebită acordându-se comparării formelor paralele, care pot fi una corectă și celelalte încorrecte („O formă nouă poate să fie mai bună decât una veche, dar nu o dată este preferată cea veche“), ori toate corecte, dar potrivite fiecare în alte situații („A alege dintre ele pe aceea care răspunde cel mai bine necesităților de exprimare nu este deloc simplu“). Se conturează în acest mod calea de trecere din „imperiu“ mai riguros al gramaticii în teritoriul mai nuanțat al stilistica. Dacă în gramatică formele „cărțile-s-

a mese“, „Pe-a lui mulțu, gălbii, pesu, stuful crește din adânc“ sunt încorekte (pentru că nu se face acordul articoului posesiv cu substantivul înlocuit), în stilistică al doilea exemplu reprezintă o construcție purtând amprenta stilului eminescian (e drept și a exprimării sale moldovenesti, normele literare unice nefind atunci fixate). Cele patru forme de vizor („voi aproba“, „oi aproba“, „o să aprob“, „am să aprob“) sunt totuște corecte, dar fiecare se folosește într-un alt tip de discurs (oficial, familiar, popular - cu diverse nuanțe). Adăugând selectarea și dozarea figurilor de stil („hotărător nu este faptul de a născoci căt mai multe spre a arăta că putem și stim să le facem sau spre a-i uiui pe cei din jur, hotărător este ca ele să folosească la explicarea unui aspect mai greu de înțeles din ceea ce se comunică, să dea imaginea unei trăsături de caracter, a unui gest, a unei idei, să întărească păreri etc.“), ni se relevă rolul de intermediar jucat de stilistică între gramatică și compozitie.

Aceste corelații sunt făcute de profesorul Coteanu cu ingădinalul său talent didactic, dovedit cu prisosință în activitatea la catedră și în numeroasele sale lucrări, de a exprima simplu și sugestiv cele mai abstracte și mai complexe idei (cele căteva mostre prezentate mai sus sunt, sperăm, convințoare).

Cum era și de așteptat, noțiunile gramaticale, stilistice și cele referitoare la compozitie sunt prezentate selectiv, criteriu decisiv al alegării fiind proeminența marcată în traseul faptelor lingvistice de la structura grammaticală abstractă spre sugestia stilistică și specializarea textuală. Sunt reliefate, de pildă, noțiuni ca **acordul grammatical, alegoria,**

coacfonia, coerenta, compunerea (de diferite tipuri și subtipuri: **explicativ-stiințifică, argumentativă, descriptivă, narativă, cereresă, scrinare, discursul, portretul etc.**); **conectorii, ellipsa, enfonia, expresivitatea, hiperbatul, inversiunea, ironia, modele de frază, paragraful, figurile de stil (epitetul, metafora, metonimia și sinecdocea, personificarea etc.), refrenul, repetitia, simbolul, topica, transformarea, amoral, vorbirea directă și indirectă**, pentru care altfel cititorul ar trebui să se adreseze unui mare număr de cărți, scrise de autori diversi, la niveluri și în结构uri diferite. Avantajul abordării convergente a acestor noțiuni, care pot fi, astfel, explicate și exemplificate unitar, este evident.

Cea mai bună demonstrație în acest sens ne-o oferă lucrarea însăși. În articolul intitulat **Unitatea, coerenta, expresivitatea în compuneri**, după definirea și exemplificarea celor trei calități considerate indispensabile pentru realizarea unei compozitii, se atrage atenția asupra pericolului pe care-l reprezintă abuzul de „expresivitate“ („Mulți dintre cei ce scriu, cu deosebire începători, cred că și asigură succesul dacă îngărmădescă în paginile lor căt mai multe și mai rare figuri de stil“, ajungând „Ja un fel de poezie în proză, dar care nu e nici una nici alta“), întrucât „coerența merge mână în mână cu unitatea și amândouă au nevoie de claritate“. Definirea subtilă a expresivității ca „orice mod de a atrage atenția asupra unei idei, de a sublinia, așezând-o în locul în care să nu fie trecută cu vederea sau repetând-o unde trebuie cu alte cuvinte“ sugerează o parafrază după Bach: ingeniosul bine temperat.

necesară și, mai grav, nu dispune nici de timp, iar alte mijloace nu există, elaborăm programe care să se adreseze, în egală măsură, părinților (care întâmpină dificultăți în îngrăjirea, creșterea și educarea copiilor), școlii (pentru prevenirea și reducerea eșecului școlar, a abandonului, neșcolarizării și analfabetismului). Dorința noastră este de a antrena și structurile comunitare pentru a asigura o calitate corespunzătoare vieții copilului. Intenția noastră este ca, prin oferă noastră de sprijin, să ajutăm familiile aflate în situație de risc în creșterea și educarea copiilor, de prevenire a abandonului școlar. La nivelul comunității locale, pe care dorim să o sensibilizăm pentru a participa activă la viața copiilor, vom dezvolta servicii adecvate pentru integrarea socio-profesională a tinerilor, implicit pentru cei cu nevoi speciale“.

Pentru a-și îndeplini scopurile, asociația **Comunitatea în sprijinul copilului** elaborează o mare varietate de programe: de sprijin al familiilor aflate în situație de risc; elaborează materiale educative; organizează activități formative (pentru școală și părinți) în domeniul creșterii, îngrăjirii și educării copiilor.

Între proiectele asociației se află realizarea de broșuri destinate părinților. Concepute într-un limbaj accesibil, ele abordează tema variantei, de interes imediat, precum educația, sănătatea, probleme sociale, de legislație, de cunoaștere a drepturilor copilului. Realizarea lor se va face în urma unor atente studii, efectuate pe grupuri reprezentative aflate într-o anumită situație de risc. La elaborarea lor, alături de psihologie, logopedie, profesori și pedagogi, vor participa și studenți ai Facultății de Sociologie și Psihologie din Universitatea „Spiru Haret“.

Comunitatea în sprijinul copilului

Dovedind o mai mare mobilitate în aplicarea elementelor reformatoare în învățământ decât structurile existente atât în Ministerul Educației Naționale, cât și la nivelul unităților școlare, pe „piață“ educației a apărut o nouă associație care și propune să antreneze și să influențeze structurile comunitare pentru a determina o sensibilă creștere a calității vieții nu numai a copilului, ci și a familiei sale.

Comunitatea în sprijinul copilului, cum se numește asociația, este formată din psihopedagogi și cadre didactice cu îndelungată experiență practică, apte să ofere soluții viabile în domeniul educației copilului, a familiei. Mai mult, prin soluțiile pe care și le propune să le avanzeze, asociația - organism neguvernamental și non-profit - aspiră să determine o atitudine activă în primul rând la nivelul comunității locale care ar trebui să manifeste o mai mare deschidere spre latura educativ-formative a minorilor care trăiesc în cadrul ei. Intenție cu atât mai notabilă ca către trezind într-o societate încă debătătoare, cu economie aproape inexistentă și fără o perspectivă clara la nivel macroscopic, primește care ar trebui să reacționeze prin intervenții active și minore fermă - înțelea-putin, conținând apoi ca cele de

protecție socială - trebuie să fie comunitățile locale. Adică acolo unde, de bine-de-râu, se mai face căte ceva.

Despre mobilurile care au impus crearea asociației, dar și despre ceea ce își propun să realizeze membrii asociației, ne-a vorbit prof. dr. Emil Păun, șeful catedrei de Științe ale educației la Facultatea de Psihologie și Pedagogie a Universității București și al Departamentului de formare a personalului didactic din cadrul Universității „Spiru Haret“:

„Sprijinul pedagogic pe care-l acordă Ministerul Educației Naționale pentru educarea copilului afalt la primul contact cu școală, dar și familiile acestuia este, cel puțin până acum, minor. Studiile efectuate de noi - și nu numai - evidențiază că aproape zece la sută dintre copiii normali, care constituie obiectul atenției noastre, au probleme de limbaj. Aceasta conduce la dificultăți de învățare și, în final, la o nefreacșă orientare a lor spre școlile speciale, blocându-le perspectiva de rezolvare a dezvoltării. Cauzele sunt multiple: de la existența unor programe suprarecunoscute, la absența timpului, chiar și a prețierilor pedagogice a unor dascăli, a famililor. Pe acest fond, ceea ce școală este depășită din multe puncte de vedere, iar familia - în mișcare cauză - este lipsită de pregătirea

**ABONAMENTE
LA REVISTA
„OPINIA NAȚIONALĂ“**

La toate oficiile poștale din țară se pot face abonamente la revista noastră.

Costul unui abonament:

● 8.400 lei pe trei luni;

● 16.800 lei pe șase luni;

● 33.600 lei pe 12 luni.

ÎN CATALOGUL DE DIFUZARE A PRESEI AL S.C. RODIPET - S.A.
REVISTA ESTE ÎNSCRISĂ LA NUMĂRUL 2.256.

Aurel GHIMPU

GENERAL ȘI SPECIFIC ÎN MANAGEMENTUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR

Prof.univ.dr. Ștefan COSTEA

Problematica managementului educației dobândește semnificație deosebită într-un mediu social și politic în schimbare rapidă, în care aproape toate aspectele educației și, în special ale învățământului superior, începând cu cele privind finanțarea, conținutul, calitatea, eficiența sistemelor și activităților educaționale - sunt puse în discuție.

Prin consecință, problema ce fel cadru managerial este adecvat învățământului superior la început de sec. XXI devine una centrală a eforturilor de dezvoltare a învățământului.

În formularea răspunsului la această întrebare pornim de la examinarea sumară, pe de o parte, a elementelor esențiale ale „configurației” managementului educational, iar, pe de altă parte, de la natura schimbărilor în care învățământul superior va trebui să acioneze în viitor.

În privința elementelor manageriale, se constată o anumită confuzie în înțelegerea termenilor care descriu diferențele aspecte ale configurației managementului. Căci, pe lângă termenul de „management” ca atare, sunt permanent asociați și alți termeni, cum ar fi: „lideritate”, „administrație” și „guvernanță” instituțională educatională, fără ca natura și conținutul lor să fie, întotdeauna, riguros determinate.

De obicei, însă, „managementul” este corelat cu activitățile consacrate stăpânirii „complexității”, „lideritatea” cu cele privind schimbarea, în timp ce „guvernanța” este concepută ca un răspuns la întrebarea: „cine este șeful aici” (who is in charge here)?

Din modul de definire a termenilor derivă și funcțiile specifice ale acestora:

- „managementul” echivalează, în principal, cu a ordona și a controla, pentru a face efective și eficiente organizații, în raport cu obiectivele lor; el participă și la schimbarea, dar nu aceasta este principala sa vocație;

- „lideritatea” este chemată să stăpânească schimbarea, să clarifice direcțiile, să asigure mijloacele necesare și să motiveze membrii organizației în favoarea schimbării;

- „administrația” are menirea de a implementa politicile adoptate în cadrul contextelor stabilite ale organizației.

Cele de mai sus permit concluzia că, de fapt, managementul controlează, liderii orientează și „entuziasmează”, iar administrația „servește”.

Înălță de ce, probleme cum sunt: alegerea modelelor adecvate de guvernare, cele ale practicilor manageriale, ale liderității și ale administrației, ca și cele referitoare la rolurile și funcțiile pe care managerii și liderii universitării trebuie să le promoveze pentru realizarea obiectivelor instituționale sunt de actualitate și de semnificație pentru viața universitară.

În privința schimbărilor care afectează învățământul superior, acestea sunt externe (economice, sociale, politice, tehnologice) și interne, cunoscute. Cele mai presante sunt însă cele privind asigurarea sursei de finanțare a învățământului, mai bună corelare a lui cu exigențele pieței muncii, cu necesitățile sporite de creațivitate ale societății, precum și considerabilă expansiune și diversificare a accesului la învățământul superior.

Toate aceste elemente conduc spre ideea că, astăzi, universitatea trebuie să fie din ce în ce mai mult o „întreprindere”, în raport cu ceea ce a fost în trecut, dar în modul său specific. Pentru că, deși este obligată să acorde mare atenție asigurării mijloacelor materiale și financiare necesare bunei sale funcționări, ea nu are voie să uite că prima sa responsabilitate este aceea de a produce, disemina și prezența cunoașterei, prin intermediul activităților didactice, de cercetare, de instrucție și educație continuă și al serviciilor publice pe care le oferă societății și mediul social în care își desfășoară activitatea.

În consecință, alegerea modelelor manageriale adecvate se constituie într-unul din factorii fundamentali ai atingerii obiectivelor sale. Din acest punct de vedere, posibilitățile sunt multiple, date fiind realizările științifice, astăzi fiind propuse peste opt tipuri de modele manageriale ce pot fi avute în vedere.

Este vorba, în primul rând, de așa numitul „business model” bazat pe toate elementele derive din normele și comportamentele pieței competitive, caracterizate prin puține fricțiuni între piețele relevante ale studenților; perfectă cunoaștere a alternativelor, din toate punctele de vedere; relativ ușoară intrare în învățământul superior și.a.

Există apoi, modelul denumit al „anarchiei organizate” (organized anarchy) caracterizat prin libertatea deciziilor individuale, libertatea generată de libertatea academică; responsabilitatea derivată din profesionalism (atât individuală, cât și de grup); cooperare voluntară etc., toate dublate de un sistem eficient de informare, menit să „organizeze anarchia” și să o facă nu numai productivă, ci și competitivă.

Cel mai adecvat model al managementului educational contemporan este considerat „modelul cibernetic”, caracterizat, printre altele, prin: răspunsuri și ajustări constante la situațiile mereu schimbătoare, controlul cibernetic bazat pe feedback, acțiune corectivă spontană a diferitelor agenți ai instituției, nu prin intermediul unui agent rațional și „omniscient”; muncă armonică în cadrul unei culturi organizaționale comune; îmbinarea organică a intereselor și raționalității individuale cu raționalitatea „întregului”, prin subordonarea celor individuale raționalității ansamblului organizației.

Practic, un astfel de model presupune:

- distribuirea rațională a procesului decizional, pe baza unei solide activități informaționale;
- acceptarea unor modele de decizie alternative, în domeniul specific de activitate ale universității, cum ar fi „modelul de piață”, pentru servicii determinate, interne sau externe ale acesteia;
- modelul „consensual”, colegial, al „consensus-seeking community of scholars”, în cazul personalului didactic și de specialitate;
- modelul burocratic în diferitele domenii ale administrației sau,
- modelul politic, în cazul activității vicecercetătorilor care au ca sarcină reconcilierea diferitelor interese conflictuale etc.

Esențială pentru practicare eficientă a oricărui din aceste modele, dar, în special, a modelului cibernetic, în care „impredicabilitatea este predicabilă” (inpredictability is

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE
DIRECȚIA RELAȚII PUBLICE

COMUNICAT

Ministerul Educației Naționale, luând în seamă nevoia unei raționalizări a programului de pregătire a elevilor și având în vedere pregătirea preaderării și aderării României la Uniunea Europeană, propune o nouă structură pentru anul școlar 1998-1999. Astfel, anul școlar va cuprinde două semestre după cum urmează:

SEMESTRUL I:

| | |
|--|--|
| 14 septembrie - 30 octombrie 1998 | ... învățământ |
| 31 octombrie - 8 noiembrie 1998 | ... vacanță |
| 9 noiembrie - 18 decembrie 1998 | ... învățământ |
| 19 decembrie - 3 ianuarie 1999 | ... vacanță |
| 4 ianuarie - 22 ianuarie 1999 | ... perioadă de evaluare semestrială finală |
| 23 ianuarie - 31 ianuarie 1999 | ... vacanță |

SEMESTRUL II:

| | |
|--|--|
| 1 februarie - 7 iunie 1999 | ... învățământ |
| În cursul semestrului se acordă trei săptămâni de vacanță după cum urmează: două săptămâni de Paști (care se stabilesc de către direcțiunile liceelor și școlilor, în funcție de structura confesională) și o săptămână între 29 mai - 6 iunie. | |
| 7 iunie - 25 iunie | ... perioadă de evaluare semestrială finală |
| 26 iunie - 12 septembrie 1999 | ... vacanță de vară. |

DIRECTOR
MIRCEA MUREȘAN

CARTEA UNIVERSITARĂ LA EDITURA FUNDATIEI „ROMÂNIA DE MÂINE”

UNIVERSITATEA „SPIRU HARET”

LIVIU BRUMARIU GRIGORE CONSTANTINESCU



ISTORIA MUZICII UNIVERSALE (1600-1750)

EDITURA FUNDATIEI
„ROMÂNIA DE MÂINE”

CATEDRALA MÂNTUIRII NEAMULUI, SIMBOL AL JERTFEI PENTRU UNITATEA ROMÂNILOR

Idea construirii, într-o zonă pitorească din centrul Capitalei noastre, a Catedralei Mântuirii Neamului, ca un monumental lăcaș de cult menit să veșnicească în amintirea sacrificiile românești multiseculare pe altarul credinței creștine, al iubirii de neam, de limbă, de țară, vine ca un factor resurrecțional pentru conștiința românească. Idea ca atare a avut astfel darul să aleagă spiritele, pe cele limpezi de cele tulburi, grâul de neghini și să catalizeze puterea de voință și de creație a poporului român. și idea ca atare a mai avut un efect beneficiu: I-a întărit Întâi Stătătorului Bisericii Ortodoxe Române, Prea Fericitul Părinte Patriarh TEOCTIST, însușirea de promotor al conștiinței noastre naționale, calitatea de exponent al naționalităților românești celor mai adânci, așa cum se infățișează ele la confluența mileniilor al doilea și al treilea ale erei creștine.



de artă și de reculegere, de credință ortodoxă și de adâncă simțire românească. Într-o sală specială a Palatului se află macheta Catedralei Mântuirii Neamului, prevăzută a fi amenajată pe malul lacului din Parcul Carol, căruia îi conferă noblete și întregește aura istorică și de arhitectură veche românească din această zonă a Bucureștilor. Părintele Patriarh TEOCTIST a ținut să precizeze că plasarea monumentalului catedralei nu aduce dislocării în peisajul arhitectural din zonă, deși în presă au apărut speculații pe această temă. Dimpotrivă, îi sporește valoarea de ansamblu estetic și istoric, îi întărește semnificația de referință în cuprinsul Capitalei României. La întrebarea mea despre stadiul de înfăptuire a acestui proiect, Prea Fericitul Părinte Patriarh mi-a vorbit despre faptul că se așteaptă acțiul de alocare a terenului de către autorități, iar această aprobată încă întâzie într-un mod de neînțelese.

Am fost apoi invitat într-un loc al Palatului Patriarhal anume amenajat ca un spațiu de reculegere prin rugăciune, un spațiu evocând altarul unei biserici, pe ai căruia pereți de zid sunt zugrăviți Sfinții Părinți Români, de la Stefan cel Mare la Constantin Brâncoveanu cu fiili săi, precum și icoane inspirate din străduință și sacrificiile slujitorilor Bisericii Ortodoxe Române pentru a fi vie flacără credinței creștine și a apăra lăcașurile noastre de cult. Un tablou evocă momentul declansării Revoluției Române din 1989, în fața Catedralei Ortodoxe din Timișoara. Sub lumina multicoloră a unor minunate vitralii, cu scene înfăntănd de iconografia creștin-ortodoxă, și sub bolțile străjuite de candelabre de argint în permanență aprinse, icoanele sfintilor Părinți Români și scenele din viața și lupta Bisericii noastre străbune primesc ceva din harul credinței sacrificiale, ceva din sentimentul românesc al ființei dăinuind într-o frumusețe morală și speranță niciodată pierdută. Părintele Patriarh TEOCTIST mi-a vorbit aici despre ridicarea, în anii din urmă, a noi biserici, în București ca și în toată țara, și despre tristețea să de a nu vedea consemnat în prea asemenea evenimente.

Spre sfârșitul audiенței, Părintele Patriarh TEOCTIST mi-a făcut cinstea de a-mi oferi, cu dedicație, o carte de înțelepciune: **Pe trepte**

slujirii creștine. Este al VII-lea volum dintr-un serial căruia îl dorim să contină că mai mult; un volum ce grupență predici, meditații teologice, alocuții, mesaje și apeluri, roșitie de Sfântul Părinte Patriarh TEOCTIST către credincioși, în cele mai variate situații și evenimente, ivite după însangeratul an de răscruce 1989 până în anul 1994. Este cu adevărat o **Carte românească de învățătură**, ce se înscrie în tradiția strălucită a literaturii noastre religioase, ilustrată de mari cărturari români din toate timpurile, între care Neagoe Basarab, Udrîște Năsturel, Varlaam, Dosoftei, Antim Ivireanul, Chesarie de la Râmmic și mulți alții. Reține cu deosebire atenția „Limba ca un fagure de miere”, sinteză a unor vaste lecturi și meditații ale autorului, inclusiv asupra înțelesului primordial, plastic, plin de poezie și de vigoare, al cuvântului românesc, moștenit din latină ori primit prin comuniunea de credință cu strămoșii celor din jurul hotarelor noastre. Impresioneză apoi, tot mai puternic, pe măsură ce lecturezi carte, arta evocării unor scene biblice, invocația și apelul vibrant la desăvârșirea ființei noastre lăuntrice, liniile energice ale unor portrete de neuitat din galeria slujitorilor sfintei noastre biserici. În demnul către învățătură niciodată încheiată, către meditație și reculegere, în fond către marea poezie a lumii ce și-află întâiul și cel mai de seamă izvor în starea de grăție dobândită prin dreapta credință. Sfântul Părinte Patriarh TEOCTIST ni se infățișează și în aceste pagini, ca și în predicile Sale orale, difuzate pe posturile de radio și de televiziune, la Crăciun, la Bobotează, la Paști, la Înălțarea Domnului sau la atâtea alte sărbători creștine și naționale, ca un artist al cuvântului românesc, un sensibil interpret sau redescoperitor al înțelesurilor lui adânci, cărora le împrumută ceva din zbuciumul zilelor de azi, dar prin care, totodată, ne dă

la ievăță, spre întărirea sufletului nostru, curgerea eternă, egală cu sine, din adâncurile rostirii celei de obște.

Îngemănarea firească a atributelor de creștin ortodox și național, care-i conferă Bisericii noastre străbune calitatea reprezentativă, exponențială, este vizibilă în însăși succesiunea titlurilor ce alcătuiesc această frumoasă carte, titluri amintind prin ele însele de poezie gnomică și de paremiologie creștină. Pentru că, iată, ele sunt **Popas de întărire a nădejdii, Strădania spre slujirea Bisericii, Lacrimi de durere și de bucurie, Rugăciune pentru unitatea creștină, Dorul după Dumnezeu, Îndoiala izvorătoare de credință, temele pentru lăcașul sfinteniei, Darurile sfinte ale frăției, Lumina cea adevărată, Bucuria învierii dar, totodată, ele evocă locuri, fapte, evenimente românești ce ne reunesc într-un proiect de totul nou, precum Moisei, loc al lacrimii și luminii; Maramureș, patria descălecătorului Moldovei; 1 Decembrie - Ziua Unității Românești; Astra - trămbița Duhului Sfânt în Transilvania; Jertfa strămoșilor, plămada unității neamului și atâtea altele.**

Carte frumoasă, cinstea cui te-a scris!

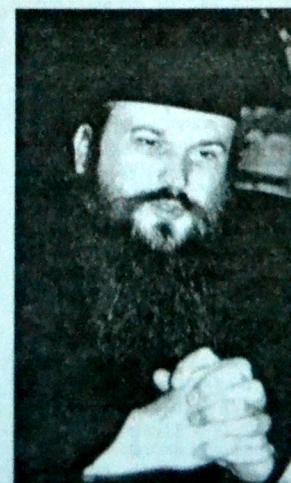
Cât privește rugămintea noastră de a ni se acorda un interviu, pe tema ridicării Catedralei Mântuirii Neamului și a rolului Bisericii Ortodoxe în societatea românească de astăzi, Prea Fericitul Părinte Patriarh TEOCTIST a fost de acord ca un asemenea interviu să ni-l ofere, potrivit protocolului în vigoare, purtătorul de cuvânt al Patriarhiei, **P.S. Episcop Vincentiu PLOIEȘTEANUL**, Vicar Patriarhal, căruia, de altminteri, i-am și înmânat un set de întrebări. Reproducem, în cele ce urmează, întrebările și răspunsurile primește:

HRAMUL „ÎNĂLȚAREA DOMNULUI” VEŞNICEȘTE CULTUL ROMÂNESC AL EROILOR

- Convorbire cu
P.S. Episcop
Vincentiu PLOIEȘTEANUL,
Vicar Patriarhal -

- Patriarhia Bisericii noastre ortodoxe a relansat o idee de mare rezonanță sufletească în rândul tuturor românilor: construirea Catedralei Mântuirii Neamului, ca un obiectiv care să veșnicească rolul hotărător al credinței creștine în destinul Poporului Român. Cum s-a născut acest proiect strălucit?

- Ideea realizării, în București, a unei catedrale reprezentative pentru vrednicia și jertfa poporului român de-a lungul întregii sale istorii datează din anul 1878, după războiul care a adus independența de stat a României, când guvernul



liberal condus de Ion C. Brătianu a supus la vot Corporilor legiuioare un proiect de lege în acest scop și a

obținut un important credit. Vîtrele vremurilor - războiul balcanic, primul război mondial - nu a îngăduit începerea lucrărilor, dar ideea a rămas vie în conștiința fililor Bisericii noastre.

După primul război mondial și, în special, după reîntregirea României, ideea de realizare a Catedralei, simbol al unității și jertfei neamului nostru, a fost reluată de primul patriarh al României, dr. Miron Cristea, care, într-o cuvântare la 4 februarie 1925, o va și numi Catedrala Mântuirii Neamului (a izbăvirii neamului nostru de vîtrele războiului și de multele incercări ale istoriei).

Stabilirea locului de amplasament a stârnit multe dezbatări, atunci s-a propus pentru prima dată amplasamentul din Parcul Carol, dar greutății de tot felul și mai apoi ultima conflagrație mondială au zădărnicit și au amânat proiectul Catedralei. Perioada de 50 de ani care a urmat nu a fost propice reluării acestui proiect. Abia în primele zile ale lui Ianuarie 1990, Consiliul Național Bisericesc și Sfântul Sinod au reactivat proiectul construirii Catedralei Mântuirii Neamului, iar Prea Fericitul Părinte Patriarh TEOCTIST, prin cuvântul său, a readus ideea în memoria fililor Bisericii noastre.

- În ce stadiu se află astăzi concretizarea acestui proiect?

- S-a instituit o comisie alcătuită din ierarhi, academicieni, oameni de cultură și artă, specialiști, care au analizat mai multe variante de amplasament, ajungându-se la concluzia că cel mai potrivit loc pentru așezarea Catedralei Mântuirii Neamului este platoul construit din Parcul Carol.

Ducem tratative de mai bine de un an pentru alocarea terenului de către autorități, după care se va organiza un concurs național care va determina forma și mărimea Catedralei, ea urmând a fi o construcție a acestui sfârșit de mileniu, răspunzând cerințelor de spațiu ale timpului nostru, putând să primească pe toți cei ce vor dori să participe în lîmîște și demnitate la Sfânta Liturghie.

- Cum pot credincioșii de rând să sprijine împlinirea acestui ideal național? Unde se pot adresa ei pentru donații oricără de modeste?

- Prin rugăciunea lor, prin hotărârea de a sprijini realizarea acestui proiect; considerăm că la acest sfârșit de mileniu, este un moment potrivit ca poporul român, eliberat de opresiunea comunistă, să aducă multumire lui Dumnezeu pentru binefacerile revărsate asupra sa de-a lungul întregii sale istorii, punându-se temelia celei ce va fi Catedrala Mântuirii Neamului, cu hramul „Înălțarea Domnului”. În acest sens, s-a deschis un cont special la B.C.R., Filiala Sectorului IV București, nr. 45.10.6.01.2 și suntem impresionați de participarea materială a credincioșilor noștri la realizarea acestui proiect.

- În toate sondajele de opinie, Biserica Ortodoxă Română este apreciată, în proporție de mai mult, ca prima instituție fundamentală a țării, matricea spirituală a Poporului Român și cel dintâi punct de orientare morală la începutul celui de-al III-lea mileniu creștin. Să totușt, forțe mai mult sau mai puțin oculte



acționează, direct sau indirect, pentru discreditarea Bisericii Ortodoxe Române și a slujitorilor ei. Cine și în numele căror interese manipulează aceste forțe?

Sunt, desigur, multe cercuri de interes care privesc cu ostilitate atașamentul arătat de poporul nostru, după 50 de ani de comunism militant, Bisericii naționale, unitatea spirituală pe care credința noastră ortodoxă o dă poporului român, care în procent de 86,7 la sută s-a declarat creștin ortodox. Unitatea spirituală aduce după sine stabilitate, putere, pe când fărâmîțarea confesională aduce instabilitate, putință mai mare de manipulare. Aceasta poate fi o motivare a numeroaselor încercări de discreditare a clerului și a Bisericii la care asistăm de mai bine de un an și cărora presa și audiovizualul le acordă spații care nu se mai găsesc atunci când este vorba de legalul drept la replică.

- Tot mai multe secte practică printre români prozelitismul religios sub forma inclusiv a donațiilor materiale, iar asemenea amăgiri își ating uneori scopul în contextul creșterii gradului de săracire a populației României. Cum răspunde Biserica Ortodoxă Română acestor agresiuni care urmăresc fărâmîțarea confesională a României?

- Putem răspunde prin sporirea prezenței în mijlocul credincioșilor, prin apariția activității și misiunii laicului în Biserică, prin numeroasele activități de înstruire și deosebită sprijinire a Bisericii noastre la nivelul parohiei, până la nivelul Patriarhiei (prin serviciul diaconiei). Deși suntem foarte săraci, iefuiți de resursele de toate bunurile noastre, încă se înghită opera de caritate, chiar pe calea celor opt ani de democrație și stat unitar-demonstrativ. În ultimii zece ani au schimbat-o cu nimic, dezvoltând o amplă activitate de

mitropolitii și șefii cultelor recunoscute de stat. În zilele noastre nu mi se pare de folos a avea reprezentanți speciali ai Bisericii în Parlament. Ar fi mult mai folositor ca fiecare deputat sau senator ce mărturisește credința creștină ortodoxă să fie un apologet al binelui Iah și al Bisericii. Să-și amintescă de Biserica străbună nu numai în timpul campaniei electorale, ci și în timpul exercitării mandatului.

- Cum colaborați cu Ministerul Educației Naționale pentru ca morală creștină să-și recapete rolul firesc în formarea tinerelor generații?

- Prezența religiei în școală a născut și naște încă foarte multe pasiuni. Este bine că cei mai mulți părinți au înțeles importanța educației religios-morale pentru copiii lor și ne susțin în demersurile noastre. Dar ultima luară de poziție pe această temă a Ministerului Educației Naționale ne-a pus pe gânduri. Este necesar ca reprezentanții Ministerului Educației Naționale să fie conștienți de importanța educației moral-creștine pentru creșterea și desăvârșirea copiilor noștri, contactul permanent și dialogul dintre Biserică și Minister fiind de un real folos.

- Biserica noastră străbună a fost dintotdeauna matca unității sufletești a Poporului Român, ea a pregătit și a consfințit unitatea teritorial-statală a României; cum își exercită Biserica Ortodoxă Română acest rol astăzi, inclusiv în teritoriile locuite de români, dar care aparțin altor state?

- Sfânta noastră Biserică a fost și este o mamă iubitoare pentru toți fiili ei, indiferent de țara unde trăiesc. Centrele eparhiale din Germania, Franța, Vârșet, Gyula, USA și Canada sunt mărturie a preocupării pe care Biserica o are pentru viața spirituală a credincioșilor români, organizată în parohii, cu preoți și biserici. Mitropolia Basarabiei și-a reocupat locul de cinste în structurile Bisericii Ortodoxe Române, fiind ajutată în spiritul dragostei frătești.

- Care sunt raporturile de solidaritate ale Bisericii Ortodoxe Române cu bisericile surorii și cum apreciați această solidaritate din perspectiva tendințelor de împărtiere geopolitică a Europei pe baza granitelor confesionale?

- Avem relații de frățietate cu toate Bisericile Ortodoxe surorii. Dar și cu bisericile romano-catolică și bisericile protestante avem un dialog teologic și relații de apropiere. Activitatea ecumenică a Bisericii noastre este cunoscută și foarte apreciată și doar ignoranții sau răuvoitorii ne aduc acuze de închisitate sau fundamentalism. Cred că activitatea ecumenică desfășurată de bisericile creștine în ultimii decenii este un argument că granilele confesionale nu vor avea viitor.

- Sintetizând intr-un Mesaj credințării dreptului Bisericii noastre Naționale de a-și avea reprezentanții Săi direcți, desemnați de Sfântul Sinod, în Parlamentul Român?

- Prezența unor icarbi ai Bisericii în Familia legiuitoră este o tradiție veche de multe sute de ani. Până în 1948 a existat instituția senatorilor de drept, în care intrau

SĂ-L SMULGEM UITĂRII PE ZAHARIA BÂRSAN

Prof.univ.dr. Ion Dodu BĂLAN

*Lumină vie, aprinsă la vatra cu foc nestins
a simțirii românești și lăsată să pâlpâie
în candela ce privegează trecutul nostru istoric.*

Anul acesta, când pe scena Teatrului "Nottara" i se joacă piesa *Trandafirii roșii*, se împlinesc 130 de ani de la nașterea și 50 de ani de la moartea unei figuri legendare a scenei românești, poetul, prozatorul, dramaturgul și neînfricatul luptător pentru desăvârșirea Marii Uniri de la Alba Iulia din 1918, Zaharia Bârsan, numit, în 1945, Director onorific pe viață al Teatrului Național din Cluj.

În acel an din amulugul vîții sale, Mihai Ralea, ministru Artelor, îi trimite o scrisoare în care-i face o pertinentă caracterizare: "Cei peste 40 de ani de strălucită și rodnică activitate ce ai desfășurat acolo, în cetea românișmului, au contribuit în chip hotărât la răspândirea în acele părți ale țării a gustului pentru frumos, a ideilor generoase de apropiere între oameni, prin mijlocirea senină și biruitorie a artei. Opera dumitale artistică nu înseamnă numai o prezență utilă, ci o realizare de netăgăduit prestigiul literar. Dar dumneata, domnule Bârsan, ți-ai ilustrat posibilitățile de creație cu același luminos entuziasmul și în incinta de iluzii și amăgiri a scenei. Ai stiut să dai intrupare și glas de adâncă umanitate ficțiunii dramatice, pregătind generații întregi de interpréti ai gândirii și slovei românești. Întreaga opera este tot atât de însemnată sub raport artistic, pe căd de vîgoruoasă s-a dovedit din punct de vedere național".

Scrisoarea lui M. Ralea, păstrată în arhiva familiei, de care am luat cunoștință prin intermediul profesorului Doina Săvășiu, concentrată, în cîteva rânduri, ceea ce se spus, în multe pagini, scriitori de prestigiu: Ion Agârbiceanu, M. Sorbul, Emil Gârleanu, N. Dunăreanu, Horia Petra-Petrescu, Al. Hodos, Al. Ciura; istorici și critici literari de primă mărime: N. Iorga, Ion Lupăș, Sextil Pușcariu, G. Călinescu, G. Bogdan-Ducă, M. Dragomirescu, Eugen Lovinescu, Perpessicu, Sică Alexandrescu, C. Ciopraga, D. Micu și, nu în ultimul rând, Iustin Ceua, autorul monografiei "Zaharia Bârsan", din 1918. Bucurându-se de o deosebită stîmă și prețuire în timpul vieții - cum lesne se poate vedea din scrisul unor personalități de primă mărime - Zaharia Bârsan a fost împins, în ultimii ani, în conul de întunecare al uitării, de un condamnabil și pagubos estatism elitist, căruia îl provocaă alergii orice gest și creație patriotică. E adevarat, în literatura română Z. Bârsan nu e un astur de originalitate, poezia lui fiind prea vădită influențată de aceea a lui Eminescu, Coșbuc, St.O. Iosif, O. Goga, și de romantismul german, dar și o lumină vie, aprinsă la vatra cu foc nestins a simțirii românești și lăsată să pâlpâie în candela ce privegează trecutul nostru istoric. Creația lui literară se impune printr-un curat și sincerumanism, în lumina căruia menirea poetului este de "a potoli durerile și ură" și de a aduce oamenilor iubirea, cu propria sa jertfă:

*"Ești din cei ce-și scriu cu sânge
Viața lor în carteaza astă mare!"*

Ideea sacrificiului artistului pentru înfrumusețarea vieții semenilor și afirmată și mai pregnant în poemul dramatic *Trandafirii roșii* (1915) care, alături de drama istorică *Se face ziua* (1914), sunt, prin mesajul inalt umanist și realizarea artistică, piesele de rezistență ale întregii sale creații, compusă din volume de versuri de orientare sămănătoară: *Visuri cu noroc* (1903), *Poezii* (1907), *Ca mâine bate ceasul* (1915), *Poezii* (1924); din cărțile de nuveli: *Ramuri* (1906), *Nuvele* (1909 și 1914); din poemele dramatice și piesele de teatru: *Sirena*, în 4 acte, *Jurământul*, un act (1912), *Se face ziua* - dramă într-un act (1914), *Poemul Unirii* - scenă (1922), *Trandafirii roșii* - poem dramatic în trei acte, în versuri. *Dommul de rouă* - poem dramatic în trei acte, în versuri (1938).

În acest an, de două ori aniversar, în aceste vremuri mercantile, în care ghiseful, spiritul afacerist meschin și goana după averi strict materiale calcă sub caciucurile Mercedesurilor Poezia, Arta, Frumosul și Omenia, e tonic să ne amintim de un precursor care s-a jertfit pe sine pentru neamul din care facea parte, cîntându-i dragostea, bucuria și amarul, o dată cu nașdejda în zile mai bune, de care și noi am avea nevoie:

*"Va bate ceasul vremurilor bune...
Trozni-vor munții până la pământ
Și se vor dărâma cu prin minune,
Se vor preface-n pulbere pe vânt...
A, munților cu-nzapezile steme,
Ştiam eu că sunteți din cei ce pier,
Căci altfel Dumnezeu de multă vreme
V-ar fi zidit cu frunțile de cer"*

(Ca mână va bate ceasul)

Deci, dorinței de unire nu i se pot împotrivi nici munți. Munții "pier" ca granite de despărțitoare, samavolnice și arbitrate, și durează ca puncte de legătură și unitate între români, între generații succesoare, și între cei ce-s-au jertfit pentru idealurile naționale și cei vii.

*"Zadarnic, o, durere, ai vrea să rupi cumuna!...
De cei plecați ne leagă același fir de tort...
Credința lor... a noastră-i, acum și-ntotdeauna.*

Alor a fost credința... să fim cu totii una!

Zadarnic bați la poartă... noi n-avem... nici un mort!..."

Din nefericire, cei de azi nu mai putem rosi cu certitudine acest vers. În imensul cimitirul al sufletelor noastre, în care gropari hapsăni ne-au îngropat de vîță atâțea valori, avem un mort uitat sub bucuriile ingratitudinii și ale dezinteresului față de spiritualitatea românească: Zaharia Bârsan.

Pe crucea lui din Cimitirul "Sfânta Vineri", unde și doarne somnul veșniciei, alături de soție, artista Olympia Bârsan, măna recunoștinței ar trebui să scrie ceea ce nici o gazetă nu mai scrie.

S-a născut, la Brașov, la 11/23 ianuarie 1878. Tatăl - negustor de vite, mama - tărană. A urmat școala la Brașov, având colegi de liceu pe O. Goga, Ion Lupăș, Sextil Pușcariu și profesori ilustri poeziile Virgil Onțiu, literat, și Vasile Goldiș - mare om politic. A scris la "Convorbiri literare", unde și face debutul, la "Gazeta Transilvaniei", "Familia" lui Iosif Vulcan de la Oradea, unde debutase și Eminescu și și publicaseră în anii de început versurile Coșbuc și Goga.

Zaharia Bârsan a debutat ca poet și a rămas poet în toată viața lui. Așa îl definea marele regizor Sică Alexandrescu în admirabilă sa carte "Fovarigil meu de drum, tunuri" (1973): "Fiecare gest, fiecare mișcare a lui era încorajată de multă poezie. Pentru că, înainte de orice, Bârsan a fost poet. O fiză blândă, buna, inteligență, indulgență".

Urmează Conservatorul de Artă Dramatică de la București, unde termină Licență "Gh. Lazăr" și Facultatea de filosofie, având norocul să-i fie profesor Titu Maiorescu. Își perfecționează studiile la Viena și Berlin cu o dăruire exemplară pentru idealurile neamului său. Ca epifat, pe crucea de la Cimitirul "Sfânta Vineri" ar sta bine versurile din ultima sa poezie, scrisă pe pamânt de suferință:

*"O suferă răstignit în prag și moarte.
Acuza-te de-noroi și răză odată.
Și bate-n poartă incuviință a sufletelor noastre - am adingă noi."*

Mihai IORDĂNESCU

URMAȘII ELOGIAZĂ CTITORUL

(Continuare din pag. 1)

Cine cercetează azi documentele epocii va constata că dezbaterile Senatului și ale Adunării Naționale Constituante a Deputaților din iunie 1924, examinând proiectul Legii învățământului, oglindind inerentele optimi pro și contra, în raport cu diversele orientări și interese, s-au constituit și într-un omagiu adus înaintașilor școlii românești, au situat la loc de frunte personalitatea și contribuția lui Spiru Haret.

Nu numai pentru a se cunoaște azi mai bine cele spuse atunci dar, mai ales, pentru ecol lor contemporan, pentru frumusețea morală a recunoștinței față de înaintași, consider relevant a menționa unele din aprecierile care se constituau în elogiu al urmașilor pentru ctitorul școlii românești moderne.

Astfel, raportorul din Camera Deputaților la legea amintită, P. Gârboiceanu,inea să remarcă că, dacă între 1864-1910 s-au perindat 50 de miniștri la învățământul public, Spiru Haret a fost cel care a înfăptuit, în domeniul școlar, mai mult decât toți la un loc. „Toate acestea - sublinia deputatul raportor - Haret le-a făcut

mai mult cu sufletul decât cu mijloace materiale, cu caracterul lui plin de voință, de energie.

Ei s-a apropiat de sufletul învățătorilor, i-a căștigat în așa măsură, încât învățătorimea vedea în el pe adevăratul ei părinte, pe îndrumătorul și sprijinitorul ei. Am zis că le-a făcut toate acestea, fără mijloace materiale deosebite din partea statului, pentru că între anii 1901-1904, când a fost pentru a doua oară ministru, am avut acea grozavă criză financiară și economică... Iar a treia oară a venit ca ministru între 1907-1910, după răscoalele țărănești. Ce poți face oare, fără mijloace bănești îndestulătoare?"

„Dar - continua oratorul - cu toate acestea, Haret a biruit și ne-a lăsat cea mai frumoasă pagină de activitate școlară și culturală!".

De altfel, așa cum aveau să aprecieze, ulterior, alte și alte generații, personalitatea lui Spiru Haret „e mereu actuală, fiindcă organizarea dată de el școlii a avut repercusiuni asupra a tot ce s-a înfăptuit de la el începând... Mintea

clarvăzătoare a lui Haret și-a dat întărirea asupra întregului nostru învățământ, de la cel superior până la cel primar. Școală, așa cum a organizat-o el, a fost factorul de căpătenie în pregătirea sufletească a generațiilor care aveau să înfăptuiască unitatea națională".

S-a spus despre Spiru Haret că „este acela care a ridicat și a instaurat instrucția poporului pe o temelie sigură, pregătită de atâta energie; el a înălțat viața țărănească spre o credință a economiei și sărăcintei, el a deschis prin fecunda sa inteligență atâtea fericite soluții marilor probleme ce au frântănat începutul secolului nostru".

Iată cîteva considerente care se constituie în factori de reflectie contemporană, atât în ce privește rolul și funcția culturală, socială și economică a școlii, cât și în perspectiva aprecierii la justă lor valoare a tuturor proceselor ce au premiers și favorizat actul istoric de la 1 Decembrie 1918, de la care se vor împlini, în acest an, opt decenii.

1. A se vedea volumul editat în 1925 la Editura Cartea Românească și consacrat prezentării și dezbatării Legii dr. C. Angelescu, p.214-216.

2. Revista Societății „Tinerimea Română”, anul III, nr.10, iunie 1935, pag.373-374.

3. Idem, pag.403.

Este aproape unanim recunoscut faptul că privatizarea este o condiție esențială a economiei de piață concurențiale, performante. Cu toate acestea, privatizarea nu trebuie fetișizată pentru că eficiența ei nu se afirmă în toate cazurile, mai ales pe termen scurt, prin simpla schimbare a proprietarului. Practica privatizării din jara noastră arată că avem de-a face, în general, cu rezultate care n-au nimic sau aproape nimic comun cu eficiența economică și socială. De aceea, se și cere o atitudine că se poate de rezervată în promisiuni de relansare economică și, mai ales, de creștere imediată a nivelului de trai, chiar în acest an sau în anul următor. Dar mai ales sunt necesare eforturi de amendarare și îmbunătățire a programelor următoare de privatizare și de acompaniere a acestora cu pachete de politici adecvate, menite să apropie momentul când vor fi posibile performanțe reale în urma privatizării, creșterea capacitații noastre de competiție internă și, mai ales, internațională. Dar să vedem despre ce este vorba.

În teoria economică orice produs, serviciu este considerat eficient dacă și numai dacă efectele obținute devinsează, sunt mai mari decât costurile. Or, eficiența înaltă multă așteptată a privatizării, mai înaltă decât cea a producției moștenite nu numai că nu se observă, dar nici nu se întreazărește deocamdată în mai multe sectoare și domenii de activitate. Prețul de piață la care se adjudecă o ofertă de privatizare (vinzare) nu reflectă nici costurile (sau valoarea de inventar etc.) efectuate pentru obținerea unui obiect patrimonial, și nici efectele integrale ale privatizării. În consecință, prețul pieței este o palidă reflectare a costurilor, dar mai ales a efectelor astfel că patrem spune că privatizarea - un proces unanim admis ca fiind necesar pentru crearea economiei de piață - se desfășoară în practică în sfara criteriului elementar, obligatoriu, de apreciere, în afara eficienței economice (!). În agricultură privatizarea s-a făcut prevalent după criterii politice, în disprejul oricărui considerent de ordin economic și încă pentru multă vreme.

Pe acestă cale s-au produs pierderi patrimoniale, la care se adaugă firește și pierderile de producție și de securizare bănești suferite prin neutralizarea timp

de aproape 10 ani a capacitaților de producție sunt de zeci de ori mai mari decât prețul obținut prin licitație publică. Procesele de restructurare și privatizare, prelungite nepermis pentru formarea capitalului intern sau în aşteptarea capitalului străin s-ar fi putut realiza în limite mai bune ale eficienței economice dacă se făceau, să zicem, pe 1 leu, deci fără pierderile de patrimoniu și de producție la care au dat naștere. Privatizarea rapidă, „pe nimic”, de tip managerial, evitând pierderile uriașe la care ne-am referit, ar fi asigurat o mai lejeră (mai puțin dură) formare a capitalului intern, evitarea proceselor masive de sărăcire a populației și o mai rapidă relansare a creșterii economice.

Ajungem astfel să observăm că

modelul de privatizare pe care-l

practicăm cu încrâncenare demnă de o

că în cursul anului 1997, așa cum se

reconuoște oficial, nu s-au realizat prea

multe, în special în direcția privatizării.

În plus, formularea la care ne referim o

considerăm realmente nefericită tocmai

în contextul eficienței economice și

sociale pe care, se vede că, fără nici o

perdea, o ignorăm în mod declarat.

Faptul acesta, după părerea noastră,

ignoră și consecințele pe care

„privatizarea cu orice preț” le poate genera

ra tocmai că este vorba de o serie de

sectorale decisive cum sunt cele

organizate încă sub forma de regii

autonome (energie, cărbune, gaz, apă, căi

ferate și a.). Dacă decidenții se vor uita

în balanță legăturilor dintre ramuri vor

observa că aceste sectoare sunt mult mai

importante pentru apărarea interesului

nățional decât sunt, de pildă, cele din in-

dustria de apărare.

CARTEA UNIVERSITARĂ LA EDITURA FUNDĂȚIEI „ROMÂNIA DE MÂINE”

UNIVERSITATEA „SPIRU HARET”

ADAM POPESCU



TEORIA DREPTULUI

EDITURA FUNDĂȚIEI „ROMÂNIA DE MÂINE”

Stim că procesul de concentrare a acțiunilor are un rol esențial în realizarea unor decizii eficiente, ca de altfel și în agricultură. Pentru modernizare și promovarea unor tehnologii moderne însă aceste procese se cer realizate în cadrul strict al legii și în concordanță nemijlocită cu obiectivele primordiale ale privatizării, între care și acela de difuzare a sistemului acționaril în masa populației, de mărire a solidarității dintre membrii societății, de realizare a unei semnificative clase de mijloc care să confere stabilitate și echilibru în dezvoltarea economică și socială.

Eficiența înaltă a privatizării reclamă o atenție corespunzătoare atât pentru întreprinderile mici și mijlocii create, cât și pentru firmele care au fost privatizate sau se află în fază de licitație publică. De felul în care se desfășoară procesul de licitație, ca și acela de acționariat depinde gradul de realizare a obiectivelor privatizării, eficiența ei economică și socială.

Lăsând de o parte că în felul arătat se anulează în fapt vasta activitate desfășurată în România pentru atragerea populației în sfera sistemului acționaril, dar tendințele la care ne-am referit împiedică realizarea unei clase de mijloc, și accentuează sărăcirea populației, îndreptându-ne vizibil împotriva curentului mondial de mai multă vreme conturat, acela de promovare a capitalismului popular și apropiindu-ne astfel de capitalismul timpuriu, acela primitiv. De aceea, inițiativa președintelui României de a declara război corupției, crimelor organizate și grupărilor mafioase se cere extinsă consecvent pentru a baza tendințele de zădărnicire și a eficiențe sociale a privatizării. Spiritual hrăpăret, nesătios, împotriva legilor și care l-a inspirat pe K. Marx în afirmația conform căreia „capitalul a venit pe lume mănit de sânge din cap până în picioare” trebuie să rămână absolut de domeniu trecutului. Numai în acest fel putem să atenuăm contradicțiile, să mărim solidaritatea capitalului uman cu capitalul finanțări și tehnici, să realizăm o societate trainică, durabilă.

Succesul deplin al privatizării reclamă nu numai respectarea legilor, dar și crearea politicilor adecvate complementare și adoptarea pachetelor de legi care să ne permită să valorificăm că mai deplin și urgent premisele favorabile și să atenuăm treptat pe cele nefavorabile rezultate în urma procesului de privatizare, să stimulăm relansarea și creșterea economică durabilă fără de care nu se mai poate vorbi cu adevărat de nici o eficiență a privatizării și nici de o protecție socială corespunzătoare a populației sărace.

PRIVATIZAREA ÎN ROMÂNIA TEORIE, PRACTICĂ ȘI... EFICIENTĂ

Prof.univ.dr.Gheorghe RĂBOACĂ

cauză mai bună, generează o tot mai vizibilă și puternică înapoiere și dependență economică a României de produsele și capitalul străin pentru o perioadă greu de definit, acum. Căci priveste procesul de intensificare a formării capitalului intern asistăm, pe cale de consecință, la sărăcirea majorității populației care echivalizează cu ingurgarea nu numai a proporțiilor pieței interne, dar și cu greutăți inerente ca aceasta să sprânece eforturile de relansare și creștere economică, precum și valorificarea premiselor create, inclusiv în urma procesului de privatizare.

Din nefericire, această caracteristică

deosebit de pagubitoare a modelului

„românesc” de privatizare s-a prelungit,

vând-nevrând. Deși strategia avea în

vedere lipsa capitalului în general (!) a

prevăzut, totuși, o accelerare a

privatizării și reformei, chiar prin

inserierea obiectivului de „privatizare

totală și cu orice preț” (!), astăzi noi stim

IMAGINEA ROMÂNIEI

între adevăr și ficțiune (II)

Prof. univ. dr. Mircea NICOLAESCU

Experiența postdecembristă a țării noastre a mai confirmat un mare adevăr și anume că „imagină țării poate îndeplini un rol deosebit în promovarea interesului național, dar că acest rol depinde în măsură fundamentală de implicarea sa deliberată ca factor real de putere”, de convingere, identificare și folosire a apropierilor și similarităților de interes, mesajul, credibilitatea, capacitatea de convingere și de precizie adresei ce i se imprimă. Toate concepțiile politice relevă raportul firesc dintre faptul național și politica externă a unei țări, condițiile obiective, temeiurile conferite de dimensiunea teritorială, demografică, resurse, poziție geopolitică, forță militară și dezvoltarea economică și culturală. Dar, de asemenea, toate concepțiile evidențiază creșterea calității factorului politic, a conducerii și capacitatii clasei conducătoare de a gestiona acesti factori, de a formula și promova „interesul național”, de a defini „identitatea națională” și a-și viață prin mesajele trimise în exterior, prin calitatea demersurilor. „Autodeterminarea în treburile interne implică și întărește autodeterminarea în afacerile internaționale și viceversă”, considează capacitatea statelor „de a participa la interacțiunea internațională și de a o influența”. Experiența mondială demonstrează resurse deosebite ale „imaginii țării” ca proiecție mediatică și mediată a realităților interne ca și purtătoare de mesaj în cultivare de alianțe, sprijin și simpatii.

Fără îndoială, imaginea începătorului tranzitiei și mesajul Revoluției transmise pe viu în întreagă lume au prilejuit prin ele însele dobândirea unui statut deosebit de favorabil țării noastre. Dar, precum se stie, imaginea generală prezentă în opinia externă nu a putut ignora distanțele ce ne separau în decembrie 1989 de statele europene dezvoltate în privința productivității muncii, eficienței folosirii resurselor, nivelul de trai, ca și dimensiunea și structura pieții interne și externe. Privind în urmă cu opt ani, nu pot fi ignorate azi daunele aduse „imaginii țării”, atragerii investitorilor străini, momentul precum mineralie, dar și aprecieri ale unor reprezentanți de seamă ai unor puteri ce etichetau „industria țării” ca „un morvan de fieri vechi”, măsuri precum liberalizarea negrepătită a comerțului exterior, desființarea spontană a oricărui control statal asupra industriei și retragerea statului din comerțul exterior, ori lansarea binecunoscutei parii ce privește agricultura și turismul. Consensul național realizat prin acțiunea „Snagov” din 1995, privatizarea, eforturile pe plan macroeconomic nu au opri decât temporar regresul economic, diminuarea producției și consumului. Acțiuni ce trebuie să impună investițiile și interesul capitalului străin au rămas fie la jumătate, fie s-au impeditat de burocrație și de practicile oneroase ale corupției. Tărâgănelile avizelor interministeriale, lipsa de coordonare guvernamentală, lipsa unei strategii și politici unitare a tranzitiei, au avut un impact negativ asupra viitorului economiei naționale. Listele de întreprinderi propuse pentru lichidare, uneori neserios întocmite, uzine considerate falimentare, preluate apoi de concerne de renume, constituie imaginea pe care o receptionează analiști și oamenii de afaceri străini care n-au ocolit țara noastră, dar din care, numeroși, dezamăgiți, pleacă spre alte meleaguri, purtând cu ei în schimb imprește lipsite de interes, de disponibilitate a factorilor de negocieri și decizie. Ceea ce ignoră clasa noastră politică este faptul că în deciziile Occidentului privind integrarea țării noastre, imaginea economiei noastre și a

punct de vedere al democrației, a intrat în fază „postranziție”, dar la București, guvernul este blocat de orgoliu și interese partinice, parlamentul sufocat de „ordonanțe de urgență” în locul unei normale elaborări și aprobată a celor mai de seamă legi? În timp ce autoritatea statului este pușă la grea incercare străinătății, mai precis Occidentului i se lansează lozine, lansate de asemenea de la nivel înalt, precum „desovietizarea instituțiilor principale” ori lupta împotriva „comunismului național” ca problemă majoră europeană. Preocuparea pentru imagine extemă bună, că mai acceptată în Occident, transformă percepția într-un fetiș primejdios și chiar contraproductiv. Nu etalarea „comunismului național, ca cel mai mare pericol care „paște omeneira”, ori a „desovietizării până în anul 2000”, nici concepe ca „restituție în integrum” sau practica plăcuțelor bilingve, ca și celelalte concesii făcute UDMR, vor mișca interesul occidental oficial ori al oamenilor de afaceri pentru că nici una din aceste lozini nu mai sunt nici relevantă și nici de actualitate pentru societatea modernă capitalistă. Cu atât mai neproductiv este folosirea distorsionată a temerii neacceptării țării noastre în organizațiile occidentale ca acoperire și sprietoare a populației privind orice nouă povară fiscală ori cerință a liderilor UDMR.

Semnalele induse în imaginea țării noastre de aceste manifestări și fenomene care, încontestabil, diminuează capitalul de prestigiu dobândit în cursul celor opt ani din decembrie 1989 și confirmat și concretizat în alegerile din 1996, nu pot fi acuzate în bloc de intenții antimoroști. Dar ele atrag atenția că acest capital de imagine, cu greu dobândit, este pe cale de a fi irosit și de nerealizări economice și de dispute neprincipiale din cadrul coaliției de guvernământ. Dinecolo de daunele aduse societății, ele relevă irresponsabilitate civică, de fapt, o neînțelegere a alfabetului democrației amplificate de mass-media, fie din goana după senzational, fie precum televiziunea publică în ultima vreme, din partizanat. De fapt, criza politică din România nu e de imagine, ci de democrație. În schimb, cu totul nesatisfăcător este sprînjină diplomația de a-și îndeplini rolul firesc, sunt ignorate istoria și valorile naționale și argumentele de imagine și politica externă - tezaurul de cultură și civilizație al poporului nostru, condiția sa europeană aproape că lipsesc din imaginea țării, care de altii și prezentată intenționat marginalizată, undeavă într-o civilizație, oricum împinsă spre statul de țară a „lumii a treia”.

Sub pretextul purificării de excesele „megolaniei totalitariste” și a restabilirii adevarului istoric are loc în fapt o contestare globală a dreptului la demnitate națională. și în timp ce ungurii, de exemplu, pregătesc pe teritoriul țării noastre principala aniversare a Revoluției de la Budapestă din 1848, manualele de istoria Românilor trec sub tăcere Revoluția Română din același an, numele fauriilor ei sunt îndepărtate de pe instituții de cultură ori din indicația stradale. În judecătă precum Harghita și Covasna, statuia lui Bălcescu este brutal doborâtă din dispoziția autorităților locale. Iar despre anumite momente de strălucită principialitate și responsabilitatea internațională precum neapariția și condamnarea intervenției în Cehoslovacia în 1968, implicarea în organizarea și desfășurarea CSCE, ca și în rezolvarea pașnică a conflictului arabo-israelian, ori chino-american, bunele oficii privind stabilirea relațiilor de care azi oficial în țara noastră nu se mai vorbește, aflăm lucruri care ne bucură din publicații străine, occidentale mai ales.

Dacă în procesul european și al relațiilor cu SUA se poate vorbi, în bună măsură, de un deficit de imagine, de lipsa unei strategii de mass-media și a unei politici corespunzătoare care să insotescă și să sprijine demersul politico-diplomatic, să contracareze agresivitatea care, precum se vede, nu lipsește la adresa țării noastre, în ce privește evenimentele politice din țară din ultima vreme, nu e greu de constatat, prin reacțiile pe care le-au provocat în majoritatea mass-media și în cercurile politice și economice, că dincolo de simpatii ori antipati, au stimulat interes și mai ales îngrijorări. Nu trebuie să căutăm în afară, în birourile marilor concerne de mass-media ori în cancelariile străine sursele lor, ci în imaturitatea și slabă cultură a majorității clasei noastre politice și, de ce nu, în insuficientă conștientizare a responsabilității lor pentru interesele țării.

REFLECȚII APOLITICE

O PAUZĂ MAI LUNGĂ DE DOUĂ SECOLE

Caius Traian DRAGOMIR

(Continuare din numărul trecut)

În acest sfârșit de secol, liberalismul trebuie să renască sub chipul unui nou iluminism, care analizează și reconsideră bazele civilizației prezentului, într-o perspectivă totală de libertate. Liberalismul este recunoașterea nevoilor, aspirațiilor și idealurilor omului care își stabilește condiția umană în conflict, pe de o parte, cu tabururile derivând din conservatorism și, pe de altă parte, în contradicție cu invitația la abandonul umanului - invitație sau, mai adesea, o adevărată presiune - specific anarhismelor atât de numeroase și diverse. O repunere în discuție a multor dñeiri principiile și domeniile de exercitare a dreptului este obligatorie la începutul unei noi istorii a umanului - o istorie fară de care nu mai putem ajunge să credem decât că ultimele două secole și jumătate au risipit înutil energii spirituale, speranță și viață.

Sunt câteva zile de când, în fața unei închisori din Texas, s-au desfășurat două demonstrații, susținând idei opuse cu privire la pedeapsa cu moarte, suscitate de un caz aflat la termen, cel al unei tinere condamnate la execuție prin injecție mortală, în urma comiterei, acum peste cincisprezece ani, a două crime. Cazul a generat discuții și luări de poziții în întreaga lume. Majoritatea țărilor europene au abolit pedeapsa cu moarte. Statele Unite, Japonia, China, Rusia o practică încă și o susțin. Condamnarea a fost menținută și, încă din data de azi, pedeapsa capitală a funcționat, spre rușinea noastră, a celor care socotesc necesară existența acestei presupuse metode a descurăjării crimelor, ci spre rușinea noastră a tuturor și, mai ales, a formei actuale a civilizației noastre.

Pedeapsa cu moarte poate fi abolită sau poate fi menținută - în fond, potențialul criminal este avertizat asupra riscului. Argumentele abolitioniste ale lui Albert Camus din „Reflecții asupra ghilotinei” sunt solide doar până la un punct. Adepii pedepei cu moarteau valorează viața inocenților, oponenții pedepei cu moarteau valorizează orice viață, ca viață care încă există - în cazul dat, a criminalului. Si unii și alii par să aibă dreptate. Femeia Tânără executată de curând în Texas avea - aşa cum am putut să o vedem prin toate televiziunile lumii - după cincisprezece ani de închisoare, o privire umitor de bună, deschisă și căldură, gesturi încrățătoare, apropiate și prietenesti. După actul ei criminal abominabil, dar și după toate experiențele pe care justiția și societatea îl le-au provocat, părea, în proximitatea morții, să fie una dintre acele rară și fine umane care privesc mai mult în jur și mai puțin către propria persoană. În justiția medievală condamnatul la moarte - bărbat - putea fi absolvit de pedeapsă dacă o fecioară îl cerea de soț. Nici similar (prin echivalare) nu ar fi putut funcționa în cazul

frumoase și delicate condamnate din Texas. Charles de Gaulle, căt timp a fost șef al statului, a aprobat toate cererile de grăjire în cazul condamnărilor la moarte pronunțate împotriva femeilor. Nici de o astfel de manieră de a proceda nu s-a beneficiat acum, în America.

Se invocă principiul dreptului uman la viață - pentru a condamna pe criminal la moarte sau pentru a aboli pedeapsa cu moarte; este oare respectul pentru viață încă devenită atâtă vreme că acestă funcționă exclusiv - și pur formal, în realitate - în zona strictă juridică? Pot condamna la moarte, sau pot vorbi despre obligativitatea renunțării la pedeapsa cu moarte societății în care nimic altceva nu mai exprimă interesul pentru viață? Mediile relatează în chip odios crimi, filmele aduc sub privirea oricărui ființă omenești imaginile a zeci de asasinate zilnice, cerșetori mor înghețați la colțul străzilor, se pregătesc în secret arme chimice sau bacteriologice pe care dictaturile încă existente ar urma să le folosească pentru motive rasiale, naționale sau religioase. În baza tuturor celorlalte drepturi - de exprimare, de suveranitate, de proprietate - dreptul la viață este transformat într-o propagandistică frivolă și în acest timp ființe omenești cad sub agresivitatea unor criminali, executați ca vinovați de crimă, bolnavi de SIDA, înghețați, fără locuință ilară, abruțați de droguri, părașiți - încă de copii - unei lumi a vagabondajului.

O societate nu poate nici condamna și nici ierta decât în baza unui principiu pe care ea însăși în ansamblu îl respectă - atât în aplicăriile sale reale, căt și, neapărat, în acelea simbolice. O societate ale cărei medii trăiesc din exhibarea sexualității devine ridicolă atunci când începe să examineze morală erotică a șefilor politici; o societate care trăiește distrându-se din banalizarea sadică a simbolurilor morții, devine joc macabru atunci când pedepsesc moartea prin moarte.

În sfârșit, este cazul să remarcăm faptul că nu poate fi reprimată o crimă în al căruia mecanism intervine incapacitatea statului de a controla un fenomen interzis. O fabrică de medicamente plătește pentru accidentele rezultând din insuficientă puritate a produselor pe care le lanseză. Ce plătește statul, cetățenii săi, pentru incapacitatea organismelor sale de a controla circulația ilegală a drogurilor? Înaccesibilitatea subiectului uman la droguri trebuie să fie o axiomă; prin ce ne despăgușește statul pentru faptul că suntem obligați să trăim într-o atmosferă insuficient purificată de comerțul negru al drogului - sursă a crimei, a SIDA și din stufoarea și descompunerea civilizației actuale?

Obiecte de uz casnic din lemn, nordul Moldovei



PERMANENȚE ROMÂNEȘTI

Rezonanță actuală a gândirii economice a lui Mihail Manolescu

TEORIA PROTECTIONISMULUI - O TEORIE A ÎNVINGERII SUBDEZVOLTĂRII

1. Realitățile românești și căutările gândirii noastre economice cu privire la invingerea subdezvoltării - patul germinativ al teoriei lui Manolescu

O caracteristică esențială a gândirii economice românești din a doua jumătate a sec. al XIX-lea și primele patru decenii ale secolului al XX-lea a fost aceea a luptei pentru scoaterea țării din starea de subdezvoltare și înapoiere față de țările occidentale. În această luptă, teoria „România - țară eminentă agricolă” a fost sistematic analizată și condamnată de adversarii ei care susțineau teza industrializării țării. Alexandru Xenopol, de pildă, scria: „Economia politică a Franței și Angliei - întrucât propaga liber-schimbismul, N.N.C. - nu merită numele de știință” este o teorie pusă în serviciul unei practici și fiindcă practica este profitabilă țărilor acestora, teoria trebuie să vină și să susțină, pe baza unor aşa-numite principii, interesul curat material al acestor state, spre a-i da astfel o aparență mai puțin urâcioasă¹⁷. El constată că liberul schimb impiedică dezvoltarea industriei în țările mai înapoiate, de pe atunci, care nu puteau să concureze cu cele mai înaintate, iar tu dacă erai țară agricolă, urma să „rămână indeletnicindu-te cu crearea de producție brută” căci, spunea Xenopol, „liberul schimb osăndeste pe un popor a se indeletniți vesnic cu agricultura, deci numai cu munca cea mai grea și cea mai rău plătită”. Atât înainte de primul război mondial, cât și în perioada interbelică, economistii români constatau că România exportă un mare număr de tone de marfă românească brută pentru a achita o tonă de marfă străină importată. Încadrându-se în această luptă, Mihail Manolescu avea să declare că „formula „România - țară eminentă agricolă” este pentru vremea noastră o formulă eminentă idioată” și sublinia că raportul de schimb (tonele exportate pentru o tonă importată) era cu total defavorabil României, mai ales că productivitatea în industrie era de 10 ori mai mare decât în agricultură.

2. Valoarea, plusvaloarea, productivitatea muncii, căștigul național și căștigul individual - ca punct de plecare al concepției teoretice manolesciene

Spre deosebire de predecesorii săi, Manolescu a decis să elaboreze o teorie generală a invingerii subdezvoltării și în acest scop s-a dovedit necesară, înainte de toate, o nouă teorie a schimbului internațional și a protectionismului. În teoria clasică și neoclasică a schimbulor internaționale, el vedea una din pieciile majore ale dezvoltării națiunilor rămasă economică în urmă. Din acest punct de vedere, în faza sa se indicau, ca un fel de zid, teoria lui Smith și ea a costurilor comparative a lui Ricardo. Atunci să se hotără să le verifice. „Rezultatul - scria Manolescu - să concretizat în constatarea că teoriile lui Smith și Ricardo asupra comerțului internațional, care constituie baza doctrinei divizionarii internaționale a muncii, sunt false. Ele sunt false - continuă el - căci și atunci când s-ar aduce fiză discută premisele lor,

Acad. N.N. CONSTANTINESCU

adică libera concurență și libera circulație a capitalului și a muncii între toate ramurile de producție ale unei țări¹⁸. El declară chiar că va dovedi că „mârfuri industriale pot fi produse într-o țară chiar mai scump decât în străinătate, dar nu cu pierdere, cum susținea Ricardo, ci cu un căstig economic mare pentru acea țară”¹⁹. și continuă: „Reviziunea teoriei clasice a comerțului internațional ne-a pus în lumină contradicțiile dintre știință economică și fenomenele economice ale lumii moderne. Pe această cale am reușit să stabilim un sistem teoretic ce nu intră în contradicție cu fenomenele reale ale economiei, ci, dimpotrivă, face posibilă înțelegerea și înțumrarea lor”²⁰.

Pentru rezolvarea marilor probleme teoretice, dar și de mare însemnatate practică, Mihail Manolescu și-a făcut un întreg instrumentar conceptual și metodologic. În primul rând, el a căutat să se delimitizeze de concepții asupra valorii, afirmând că nu este partizanul nici uneia dintre ele (a muncii ca substanță a valorii, a sursei subjective a valorii, a costurilor de producție, a rarității marginiste și.a.m.d.) și că „valoarea de schimb conține toți acei factori și influențe care determină echilibrul mondial al tuturor valorilor. Ea include - ipso facto - toți factorii obiectivi și subjective care determină valoarea. În consecință - mai scria el - teoria noastră nu ignorăza și nu negligează nici unul din acei factori care determină valorile și echilibrul valorilor de schimb”²¹.

Spunându-si punctul de vedere asupra valorii, Manolescu ține însă să precizeze că în valoarea brută a producției unei ramuri de producție oarecare se află și valori care nu au fost create de către respectiva ramură, dar cu toate acestea, sunt incorporate în produsul final și, prin urmare, nu constituie meritul ei, ci trebuie să scăză din producția brută ca o valoare preexistentă (a mijloacelor de producție consumate) care nu-și schimbă mărimea în procesul de producție. Producția brută sau reală a ramurii minus „valoarea preexistentă” constituie pentru el „produția netă” a ramurii respective, adică rezultatul proprii sale activități.

Pentru economistul nostru producția netă este considerată un rezultat, iar nu cauza echilibrului valorilor de schimb. O problemă deosebit de importantă pe care o pună acum Manolescu este aceea a prețului ce trebuie luat în considerare în calculul producției nete ca bază a profitului final: prețul din comerțul interior sau cel din comerțul exterior al achiziției produs, adică „prețul cel mai scăzut care trebuie să fie plătit pentru acest produs, dacă ar fi să-l importăm, sau în alt caz, prețul cel mai ridicat care ar putea fi obținut pentru acest produs în vreo țară prin export”²². și răspunde, în esență: „... Când este vorba de a stabili contribuția reală pe care o întreprindere o aduce economiei naționale - prin producția netă pe care o crează - trebuie să se calculeze producția sa finală la prețurile la care s-ar obține în străinătate, dacă întreprinderea și taxa vamală nu ar exista”²³.

Odată stabilită valoarea și „produția netă” este interesant că Manolescu are în vedere și posibilitatea de a scădea din acestea din urmă salarul plătit și a obține, astfel, plusvaloarea. În lucrarea sa *Théorie du protectionisme et de l'échange international* (1929),

referindu-se la noțiunile cu „vitalitate extraordinară”, el scria: „Una din acestea este, spre exemplu, noțiunea de plusvaloare. Nu-i nimic mai fecund decât această noțiune”²⁴.

Caracteristic pentru Manolescu este și faptul că analiza întreprinsă de el are în vedere nu doar fiecare întreprindere în parte, ci întreaga națiune, „statul național ca unitate economică”. Acest lucru are la el o deosebită însemnatate întrucât deosebește beneficiul național și beneficiul individual al întreprinzătorului. Beneficiul întreprinzătorului este considerat de el factorul determinant al inițiativăi economice care se desfășoară într-un regim de liberă concurență, fără nici un fel de considerație față de interesul național. Ideea de beneficiu național îi corespunde noțiunea de productivitate a muncii. Pentru el, productivitatea muncii exprimă gradul de utilizare a forțelor economice din punct de vedere național.

3. Calea de invingere a subdezvoltării: industrializarea prin încurajarea ramurilor având o înaltă productivitate a muncii

Anteza dintre beneficiul național și beneficiul individual constituie esența însăși a teoriei manolesciene.

De indată ce automatismul individualist a dat gres - spune el - este recomandabil totdeauna să se impună o îngrijire conștientă și programatică. „Noi - adaugă Manolescu - ne-am lăsat sarcina să demonstreăm că acest automatism poate să fie neficac și că este posibilă o antiteză înțreacea direcție dată economiei de către întreprindere și aceea pe care o reclamă interesul național”²⁵. Drepături, criteriul esențial după care el consideră că o anumită ramură de producție este din punct de vedere național-economic mai rentabilă decât alta nu poate fi de către productivitatea muncii, eventual completată, atunci când se simte nevoie de productivitatea capitalului. Ambele sunt calculate însă cu ajutorul producției nete (raportate, după caz, la cantitatea de forță de muncă folosită sau capitalul folosit). Productivitatea capitalului însă este, în concepția lui, de natură secundară, „capitalul nefiind la rândul lui decât o creație a omului și a muncii omenești”. O mai mare productivitate a muncii pe cap de muncitor indică însă „posibilitatea unui mai mare consum pe cap de locuitor; ea constituie prim urmărul un semn real și clar al prosperității societății omenești”²⁶.

In acest context, Manolescu declară: „Dacă acum, ca criteriu de

estimare și clasificare a diferitelor ramuri de producție, ne sprijinim pe raportul dintre producția netă și muncitor, pe de o parte, și pe raportul dintre aceeași producție și capitalul întreprindător, pe de altă parte, disponem atunci de două mijloace sigure și logice pentru măsurarea valorii naționale a oricărui fel de activitate economică”²⁷.

Si repetă că cel mai important criteriu este acela al productivității muncii întrucât, în ultimă instanță, „omul este adevaratul obiect al fiecărei cheltuieli economice, el constituie unitatea de măsură atât pentru producție, cât și pentru consum”. Productivitatea muncii o calculează cu ajutorul prețurilor internaționale.

Analizând evoluția țării în perioada modernă, Manolescu subliniază că tendința tuturor se cere să fie îndreptată spre promovarea industriilor de mare valoare, cu o mare productivitate a muncii. „Fiecare depășește a forțelor de producție (oameni și capital) către industriile mai productive reprezentă un căștig net pentru țară... Orice depășeștere a forțelor de producție în sens invers, către industriile mai puțin productive, reprezintă o pierdere”²⁸.

Din acest punct de vedere, referindu-se la România, Manolescu se declară pentru industrializarea țării, industria în general fiind mult mai productivă decât agricultura. În vizuizarea lui, agricultura însăși trebuia modernizată și industrializată.

In contextul industriei, el consideră că, odată lămurite criteriile de judecată la nivel național-economic cu privire la aprecierea ramurilor, trebuie acționat pentru încurajarea celor care răspund mai bine acestor criterii și să se renunțe la cele care nu fac acest lucru. Tot ceea ce sporește capacitatea de cumpărare a omenirii însemnă progres, iar tot ceea ce i-o micșorează însemnă regres, precizează el. „Să, în acest context, el se întrebă: „Care dintre cele două sisteme favorizează mai bine dezvoltarea capacitatii de cumpărare: protectionismul sau liberal schimb?”²⁹.

Răspunsul său este ferm: „Adaptările provocate de protectionismul rațional în sensul activităților celor mai productive sporesc venitul național și, astfel, crește puterea de cumpărare a unui popor... A menține, printre un regim de liber schimb, țările agricole în starea lor actuală însemnă să le lăsa pentru totdeauna în situația de clienți săraci ai marilor țări industriale. Protectionismul face posibilă muncă de calitate. Dar numai multă de calitate produce putere de cumpărare”³⁰. Si Manolescu mai precizează: „Capitalul nou nu trebuie să rămână în țările bogate, sprijind un aparat de producție și așa prea dezvoltat, ci, dimpotrivă, el trebuie să emigreze în țările sărace și să sprijine acolo industrializarea. În modul acesta, țările sărace își vor mări producția și puterea lor de cumpărare pentru articolele produse de către marile țări industriale și astfel se va realiza în lume un echilibru mai bun între producție și consum”³¹.

Ideeza industrializării țărilor subdezvoltătoare, în concepția lui Manolescu, nu are nimic comun cu ideea de autarhie și nici cu cea a unui sistem generalizat de protecție, cum au pretins unii denaturatori interesați ai concluziilor sale. „Industrializarea în accepția noastră - arată el - este aproape contrarul autarhiei. Într-adevăr, după teoria noastră - declară el - fiecare țară se îndreaptă de preferință către ramurile cele mai productive de activitate fără să se preocupe în ce mod își va satisface

totale nevoile sale. Scopul este ridicarea nivelului general al țării. În ce privește aprovizionarea cu mărfurile cele mai necesare pentru viața poporului, aceasta se face, fie prin producția internă, fie prin import, fără nici un ceh de preferință pentru o cale sau altă. Numai gradul productivității muncii unei mărfi decide dacă aceasta trebuie să se producă în țară, sau dacă trebuie importată”.

Iar mai departe: „Tendința concentrării asupra anumitor mărfuri de mare productivitate a muncii conduce mai degrabă către sistemul unei producții specializate și ca atare incomplete în raport cu ansamblul nevoilor unei țări. În acest mod se crează și se menține între toate popoarele o dependență reciprocă... Dacă, pe de altă parte, fiecare țarajungă să producă pentru necesitățile interne anumite mărfuri industriale de mare productivitate și devine pentru aceste articole independență de străinătate, ea rămâne, totuși, pe de altă parte, dependență de restul țărilor pentru toate celelalte articole atât de variate la care producere renunță din cauza pre mică lor productivitate a muncii. Concepția noastră - încheie el - conduce deci la o dependență reciprocă și la o sprijinire a popoarelor...”³². Totodată, el mai precizează: „Căt despre protectionismul generalizat la toate ramurile de producție națională, protectionismul de care s-a vorbit atât de mult în Germania către sfârșitul secolului trecut și care s-a aplicat într-un anumit sens în Statele Unite, credem inutil să mai arătăm că acest sistem nu este deloc compatibil cu concepția noastră”³³. În fine: „Noi recomandăm protecție numai pentru articolele de mare productivitate a muncii (a căror productivitate aferentă depășește productivitatea medie a țării) cu excluderea de la protecție a tuturor celorlalte. Noi nu numai că nu favorizăm dar, dimpotrivă, combatem extinderea exagerată și nelogică a protecției”³⁴.

Protectionismul rațional de care vorbește Manolescu nu este doar selectiv, deci cu o anie de desfășurare limitată, dar este și de o durată neuniformă și o intensitate judicioasă economică, fiind subordonat creșterii capacitatii de cumpărare a populației. (Va urma)

1. A.D.Xenopol, Studii Economice, Iași, 1879, pag.47 - 48.

2. A.D.Xenopol, Starea noastră economică, în „Convorbiri literare”, nr.3 din 1 iunie 1877, pag.105.

3. Op.cit., pag.107.

4. Mihail Manolescu, *Autarhia economică*, în „Analele economice și statistică” nr.7-9, iulie-septembrie 1934, pag.5.

5. Mihail Manolescu, *Forțele naționale productive și comerțul exterior. Teoria protectionismului și a schimbului internațional*, București, 1986, pag.40.

6. Op.cit., pag.41.

7. Op.cit., pag.42

8. Op.cit., pag.73.

9. Op.cit., pag.77.

10. M.Manolescu, *Théorie du protectionisme et de l'échange international*, Paris, 1929, pag.323.

11. M.Manolescu, *Forțele naționale productive și comerțul exterior. Teoria protectionismului și a schimbului internațional*, București, 1986, pag.92.

12. Op.cit., pag.96.

13. Op.cit., pag.96.

14. Op.cit., pag.72.

15. Op.cit., pag.363.

16. Op.cit., pag.264.

17. Op.cit., pag.365.

18. Op.cit., pag.365-366.

19. Op.cit., pag.366.

20. Ibidem.

21. Op.cit., pag.367.

Revista se poate procură prin abonament la toate oficiale poștale din țară. În Catalogul RODIPET, revista se regăsește la poziția 2.256.

Costul unui abonament trimestrial este de 8.400 lei.

De asemenea, solicitări de abonamente se pot adresa redacției, cu plată prin mandat poștal sau dispoziție de plată pe adresa:

Fundația „România de Mâine”, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sector 4, București, Cont 451.00.972-B.C.R.-S.M.B.

Macheta computerizată și tiparul executate de LABORATORUL DE TEHNOREDACTARE SI TIPOGRAFIA

FUNDATIEI "ROMÂNIA DE MÂINE"

REDACȚIA SI ADMINISTRATIA: București, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sector 4, Telcon: 330.40.40/interior 182
Revista OPINIA NAȚIONALĂ este înregistrată la Oficiul de Stat pentru Invenții și Marcă la nr. 24.000/7.090.672 din 3 septembrie 1997.